GENERALINĖS ADVOKATĖS
TAMARA ĆAPETA IŠVADA,
pateikta 2024 m. liepos 4 d.[1]

Byla C-370/23

Mesto Rimavská Sobota
prieš
Ministerstvo pôdohospodárstva a rozvoja vidieka Slovenskej republiky

(*Najvyšší správny súd Slovenskej republiky* (Slovakijos Respublikos aukščiausiasis administracinis teismas, Slovakija) pateiktas prašymas priimti prejudicinį sprendimą)

„Prašymas priimti prejudicinį sprendimą – Aplinka – Reglamentas (ES) Nr. 995/2010 – Mediena ir medienos produktai – Sąvokos „veiklos vykdytojas“ ir „pateikimas rinkai““

I. Įvadas

1. *Mesto Rimavská Sobota* (toliau – ieškovė) yra savivaldybė Slovakijos Rūdinių kalnų upės slėnyje pietų Slovakijoje. Ji valdo jai priklausantį mišką.

2. 2018 m. birželio mėn. ieškovė pardavė juridiniam asmeniui tam tikrą kiekį medienos, o vėliau kompetentingos institucijos jai skyrė baudą už tai, kad ji neįdiegė deramo patikrinimo sistemos, kaip reikalaujama pagal Slovakijos medienos įstatymą[2], kuriuo įgyvendinamas Reglamentas (ES) Nr. 995/2010 (toliau – Medienos reglamentas)[3].

3. Ginčydama šią baudą Slovakijos teismuose, ieškovė, be kita ko, tvirtina, kad ginčijamo sandorio tikslais ji neveikė kaip „veiklos vykdytoja“, kaip tai suprantama pagal Medienos reglamentą, todėl jai neturėtų būti taikoma iš jo kylanti deramo patikrinimo pareiga.

II. Ginčo aplinkybės ir prejudicinis klausimas

4. 2018 m. birželio 11 d. ieškovė sudarė medienos pirkimo–pardavimo sutartį su bendrove *MK&MK Holz, s. r. o*. (toliau – pirkėja).

[1] Originalo kalba: anglų.

[2] *Zákon č. 113/2018 Z. z. o uvádzaní dreva a výrobkov z dreva na vnútorný trh a o zmene a doplnení zákona č. 280/2017 Z. z. o poskytovaní podpory a dotácie v pôdohospodárstve a rozvoji vidieka a o zmene zákona č. 292/2014 Z. z. o príspevku poskytovanom z európskych štrukturálnych a investičných fondov a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov* (Įstatymas Nr. 113/2018 dėl medienos ir medienos produktų pateikimo vidaus rinkai, kuriuo iš dalies keičiamas ir papildomas Įstatymas Nr. 280/2017 dėl paramos ir subsidijų žemės ūkiui ir kaimo plėtrai teikimo ir Įstatymas Nr. 292/2014 dėl finansavimo iš Europos struktūrinių ir investicijų fondų ir kai kurių kitų įstatymų pakeitimo bei papildymo, su pakeitimais) (toliau – Slovakijos medienos įstatymas).

[3] 2010 m. spalio 20 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas (ES) Nr. 995/2010, kuriuo nustatomos veiklos vykdytojų, pateikiančių rinkai medieną ir medienos produktus, pareigos (OL L 295, 2010, p. 23) (toliau – Medienos reglamentas).

5. Remiantis nacionaline byla, pagal šios sutarties sąlygas ieškovė pirkėjai pardavė nurodytą medienos kiekį (išreikštą kubiniais metrais). Pagal tą pačią sutartį pirkėja turėjo „vykdyti“ medienos ruošos darbus iki 2018 m. gruodžio 31 d. Sutartyje taip pat buvo numatyti konkretūs (miško) žemės sklypai Rimavska Sobotos savivaldybės miške, kuriuose turėjo būti ruošiama mediena. Ieškovės darbuotojai turėjo prižiūrėti, kaip pirkėja kerta medžius, ir matuoti paruoštos medienos kiekį, kad būtų užtikrintas visiškas sutarties sąlygų įvykdymas. Už tai, kad gavo sutartą medienos kiekį, pirkėja turėjo sumokėti ieškovei fiksuotą kainą už kubinį metrą medienos su PVM.

6. Prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikusio teismo teigimu, ieškovė taip pat panašiu būdu pardavė fiziniams asmenims medienos, kuri buvo skirta naudoti kaip malkos [4].

7. 2019 m. birželio 25 d. sprendimu, priimtu remiantis ankstesniu *Slovenská lesnícko – drevárská inšpekcia* (Slovakijos miškų ir miško pramonės inspekcija) sprendimu, *Ministerstvo pôdohospodárstva a rozvoja vidieka Slovenskej republiky* (Slovakijos Respublikos žemės ūkio ir kaimo plėtros ministerija, Slovakija) (toliau – ministerija) konstatavo, jog ieškovė padarė administracinį nusižengimą pagal Slovakijos medienos įstatymą, nes kaip „veiklos vykdytoja“ nesilaikė deramo patikrinimo sistemos, kad užkirstų kelią neteisėtai paruoštos medienos ar medienos produktų pateikimui vidaus rinkai pirmą kartą. Ji skyrė 2 000 EUR baudą.

8. Ieškovė užginčijo šią baudą *Krajský súd v Banskej Bystrici* (Banska Bistricos apylinkės teismas, Slovakija). Šis teismas ieškinį atmetė.

9. Apeliaciniame skunde, pateiktame *Najvyšší Správny súd Slovenskej republiky* (Slovakijos Respublikos aukščiausiasis administracinis teismas, Slovakija) (toliau – prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas), ieškovė teigia, kad ji nėra „veiklos vykdytoja“, kaip tai suprantama pagal Medienos reglamentą.

10. „Veiklos vykdytojo“ apibrėžtis pateikta Medienos reglamento 2 straipsnio c punkte: „veiklos vykdytojas“ – fizinis ar juridinis asmuo, pateikiantis rinkai medieną ar medienos produktus.

11. Medienos reglamento 2 straipsnio b punkte išsamiau paaiškinta, kad pateikimas rinkai – medienos ar medienos produktų tiekimas, neatsižvelgiant į naudojamą pardavimo būdą, vidaus rinkai pirmą kartą platinti arba naudoti vykdant komercinę veiklą, neatsižvelgiant į tai, ar už užmokestį, ar nemokamai.

12. Šiuo atžvilgiu ieškovė teigia, kad pagal sutarties sąlygas būtent pirkėja „pirmą kartą pateikia medienos produktus rinkai“, nes būtent ji kerta atitinkamą medieną. Taigi, būtent pirkėja, o ne ieškovė veikia kaip šios konkrečios rūšies sandorio „veiklos vykdytoja“, todėl jai pagal Medienos reglamentą taikoma deramo patikrinimo pareiga. Tuo remdamasi ieškovė tvirtina, jog jai negalima priekaištauti, kad ji nesukūrė deramo patikrinimo sistemos.

13. Ministerija mano: kadangi ieškovė pardavė medieną tiesiogiai trečiajai šaliai, tačiau neperleido visų teisių, kurios pagal Slovakijos teisę siejamos su miško valdytojo statusu, tik jai vienai teko pareiga tvarkyti specialią apskaitą, reikalaujamą pagal iš dalies pakeistą *Zákon č. 326/2005 Z. z. o lesoch* (Miškų ūkio įstatymas Nr. 326/2005), ir įgyvendinti deramo patikrinimo sistemą.

[4] Nors turėčiau pridurti, kad mums nėra žinoma jokios informacijos apie šiuos sandorius, išskyrus ribotą paaiškinimą apie jų egzistavimą prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikusio teismo nutartyje.

14. Esant šioms faktinėms ir teisinėms aplinkybėms, *Najvyšší správny súd Slovenskej republiky* (Slovakijos Respublikos aukščiausiasis administracinis teismas) nutarė sustabdyti bylos nagrinėjimą ir pateikti Teisingumo Teismui prejudicinį klausimą:

„Ar [Reglamento Nr. 995/2010], kuriuo nustatomos veiklos vykdytojų, pateikiančių rinkai medieną ir medienos produktus, pareigos[,] 2 straipsnio b punktas turi būti aiškinamas taip, kad medienos pateikimas rinkai – tai ir šio reglamento 1 priede apibrėžtos padarinės arba malkinės medienos pardavimas už užmokestį, kai pagal sutartį medienos ruošą vykdo pirkėjas, vadovaudamasis pardavėjo nurodymais ir jo prižiūrimas?“

15. Rašytinius paaiškinimus pateikė Vengrijos ir Slovakijos vyriausybės, taip pat Europos Komisija. Pastarosios dvi šalys taip pat pateikė žodinius argumentus 2024 m. gegužės 15 d. vykusiame posėdyje.

III. Vertinimas

16. Mano išvada yra toliau nurodytos struktūros. Pirmiausia išdėstysiu poziciją dėl Slovakijos vyriausybės abejonių, susijusių su šio ieškinio priimtinumu (A skirsnis). Toliau pereisiu prie prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikusio teismo prašomo išaiškinimo (B skirsnis). Šiuo tikslu trumpai pristatysiu Medienos reglamente nustatytą sistemą (B skirsnio 1 poskirsnis), o paskui paaiškinsiu, kodėl šioje byloje nagrinėjamo susitarimo atveju manau, kad ieškovė turi „veiklos vykdytojo“ statusą (B skirsnio 2 poskirsnis).

A. Dėl priimtinumo

17. Slovakijos vyriausybė išreiškė abejonių dėl prašymo priimti prejudicinį sprendimą priimtinumo. Ji mano, jog klausimas, kaip jį suformulavo prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas, reikalauja, kad Teisingumo Teismas pagrindinėje byloje nagrinėjamoms faktinėms aplinkybėms *taikytų* Medienos reglamentą. Vis dėlto ši vyriausybė nesiūlo Teisingumo Teismui pripažinti šį prašymą priimti prejudicinį sprendimą nepriimtinu. Ji tik siūlo pakeisti klausimo formuluotę ir apskritai klausti dėl Medienos reglamento *aiškinimo*.

18. Nesu įsitikinusi, kad pateiktą klausimą reikia performuluoti. Šis klausimas, kaip buvo pateiktas Teisingumo Teismui, jau atitinka SESV 267 straipsnio pirmoje pastraipoje numatytą užduočių pasidalijimą tarp Sąjungos teisės *aiškinimo* (kuris galiausiai paliekamas Teisingumo Teismui) ir to paties teisės akto *taikymo* (kuris yra nacionalinių teismų užduotis).

19. Taigi į klausimą galima atsakyti pagal tai, kaip jis suformuluotas, net jei, kaip bus parodyta toliau, siekiant pateikti prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikusiam teismui naudingą atsakymą būtina papildomai aiškinti ne tik Medienos reglamento 2 straipsnio b punktą, bet ir kitas jo dalis.

B. Dėl esmės

1. Medienos reglamento vertinimas atsižvelgiant į jo kontekstą

20. 2003 m. Miškų teisės aktų vykdymo, miškų valdymo ir prekybos mediena (FLEGT) veiksmų plane [5] „didėjanti neteisėtos medienos ruošos ir su ja susijusios prekybos problema“ pripažinta vienu iš Komisijos prioritetų [6].

21. Siekiant mažinti neteisėtą medienos ruošą ir medienos gamybą ir su tuo susijusį miškų alinimą ir naikinimą, FLEGT veiksmų plane numatyti du pagrindiniai teisės aktai: FLEGT reglamentas [7] ir Medienos reglamentas.

22. FLEGT reglamente reglamentuojamas medienos ir medienos produktų importas į Europos Sąjungą iš šalių, su kuriomis Europos Sąjunga yra sudariusi tam tikros rūšies partnerystės susitarimus [8]. Šiuo tikslu jame pristatyta FLEGT licencijų sistema. Iš esmės tai yra partnerystės šalies kompetentingų institucijų išduoti administraciniai sertifikatai, kuriais Sąjungos medienos ir medienos produktų importuotojas gali patvirtinti, kad produktai, kuriuos jis nori pateikti vidaus rinkai, buvo paruošti pagal taikytiną šalies partnerės nacionalinę teisę. Kitaip tariant, FLEGT licencijomis patvirtinama, kad importuoti produktai buvo „teisėtai paruošti“ [9].

[5] Žr. Komisijos komunikatą Tarybai ir Europos Parlamentui „Miškų teisės aktų vykdymas, miškų valdymas ir prekyba mediena. Pasiūlymas dėl ES veiksmų plano“ (KOM(2003) 251 galutinis) (toliau – FLEGT veiksmų planas).

[6] Žr. FLEGT veiksmų plano 3 punktą.

[7] Žr. 2005 m. gruodžio 20 d. Tarybos reglamentą dėl FLEGT licencijavimo schemos medienos importui į Europos bendriją sukūrimo (OL L 347, 2005, p. 1) (toliau – FLEGT reglamentas). Išsamios FLEGT reglamento įgyvendinimo priemonės buvo nustatytos 2008 m. spalio 17 d. Komisijos reglamente (EB) Nr. 1024/2008, kuriuo nustatomos išsamios priemonės Tarybos reglamentui (EB) Nr. 2173/2005 dėl FLEGT licencijavimo schemos medienos importui į Europos bendriją sukūrimo įgyvendinti (OL L 277, 2008, p. 23).

[8] Rengiant šį dokumentą vienintelis įsigaliojęs savanoriškos partnerystės susitarimas buvo sudarytas su Indonezijos Respublika; žr. 2014 m. birželio 30 d. Europos Sąjungos ir Indonezijos Respublikos savanoriškos partnerystės susitarimą dėl miškų teisės aktų vykdymo, miškų valdymo ir prekybos į Europos Sąjungą importuojamais medienos produktais (OL L 150, 2014, p. 252). Keletas susitarimų su kitomis trečiosiomis šalimis, nors jau sudaryti, dar neįsigaliojo; žr., pavyzdžiui, Europos Sąjungos ir Kamerūno Respublikos savanorišką partnerystės susitarimą dėl miškų teisės aktų vykdymo, miškų valdymo ir prekybos į Europos Sąjungą importuojama mediena ir medienos produktais (FLEGT) (OL L 92, 2011, p. 4) ir Europos Sąjungos ir Kongo Respublikos savanorišką partnerystės susitarimą dėl miškų teisės aktų vykdymo, miškų valdymo ir prekybos į Europos Sąjungą importuojama mediena ir medienos produktais (FLEGT) (OL L 92, 2011, p. 127). Visgi atrodo, kad derybos dėl Europos bendrijos ir Ganos Respublikos savanoriško partnerystės susitarimo dėl miškų teisės aktų vykdymo, miškų valdymo ir prekybos į Bendriją importuojamais medienos produktais (OL L 70, 2010, p. 3), kuris taip pat dar neįsigaliojo, įgyvendinimo yra pažengusios; žr. Afrikos ir Lotynų Amerikos savanorišką partnerystės susitarimą „Gana ir ES žengia į priekį FLEGT licencijavimo srityje, kartu siekdamos kovoti su prekyba neteisėta mediena“, kurį galima rasti adresu https://flegtvpafacility.org/ghana-eu-advance-toward-flegt-licensing-joint-effort-combat-trade-illegal-timber/.

[9] Žr. FLEGT reglamento 1 straipsnio 1 ir 2 dalis, 2 straipsnio 10 dalį, 4 straipsnio 1 dalį ir 3, 6 ir 7 konstatuojamąsias dalis.

23. Medienos reglamentas yra platesnio pobūdžio dokumentas. Jis įsigaliojo 2010 m. gruodžio 2 d. ir pradėtas taikyti nuo 2013 m. kovo 3 d. [10]

24. Šiame reglamente reglamentuojamas *visos* medienos ir medienos produktų, kuriems taikomas šis reglamentas [11], tiek pagamintų Sąjungoje, tiek ne Sąjungoje, pateikimas vidaus rinkai, neatsižvelgiant į tai, ar atitinkama mediena ir medienos produktai buvo importuoti iš FLEGT šalies partnerės.

25. Medienos reglamentu nekovojama su pačia neteisėta medienos ruoša, o siekiama atgrasyti nuo tokios praktikos, reguliuojant prekybos mediena ir medienos produktais rinką Sąjungoje [12].

26. Šiuo tikslu tame reglamente „veiklos vykdytojams“ nustatytos dvi horizontalios pareigos [13].

27. Pirmoji šios grupės pareiga yra draudimas pirmą kartą pateikti rinkai neteisėtai paruoštą medieną ar iš tokios medienos pagamintus produktus [14]. Antroji pareiga – prieš pirmą kartą pateikiant medieną ar medienos produktus rinkai taikyti deramo patikrinimo sistemą [15].

28. Tokią deramo patikrinimo sistemą, kurią gali sukurti patys veiklos vykdytojai arba stebėsenos organizacija [16], turi sudaryti trys elementai: pirma, priemonės ir procedūros, skirtos medienos ir medienos produktų kilmei ir teisėtumui stebėti [17], antra, rizikos vertinimo procedūros,

[10] Nuo 2024 m. gruodžio 30 d. Medienos reglamentas bus panaikintas ir palaipsniui pakeistas 2023 m. gegužės 31 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentu (ES) 2023/1115 dėl tam tikrų su miškų naikinimu ir alinimu siejamų biržos prekių ir produktų tiekimo Sąjungos rinkai ir jų eksporto iš Sąjungos, kuriuo panaikinimas Reglamentas (ES) Nr. 995/2010 (OL L 150, 2023, p. 206; toliau – Miškų naikinimo reglamentas). Šis reglamentas buvo priimtas tada, kai atlikus 2021 m. tinkamumo patikrinimą paaiškėjo, kad, be kita ko, Medienos reglamentu nebuvo pasiekti tikslai užkirsti kelią neteisėtai paruoštos medienos pateikimui vidaus rinkai (žr. Komisijos tarnybų darbinį dokumentą – 2010 m. spalio 20 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamento (ES) Nr. 995/2010, kuriuo nustatomos veiklos vykdytojų, pateikiančių rinkai medieną ir medienos produktus, pareigos (ES medienos reglamentas), ir 2005 m. gruodžio 20 d. Reglamento (EB) Nr. 2173/2005 dėl FLEGT licencijavimo schemos medienos importui į Europos bendriją sukūrimo (FLEGT reglamentas) tinkamumo patikrinimas (SWD(2021)328 *final*)). Miškų naikinimo reglamente nustatytas bendras draudimas pateikti rinkai, įskaitant eksportą iš Europos Sąjungos, produktus, kurių sudėtyje yra tam tikrų prekių, kurie buvo naudojami šeriant arba pagaminti naudojant tam tikras prekes, įskaitant galvijų mėsą (jautieną), odą, kakavos sviestą, šokoladą, atrinktus palmių aliejaus pagrindu pagamintus darinius, baldus, spausdintą popierių ir fanerą, išskyrus atvejus, kai įrodoma, kad šie produktai yra gauti nenaikinant miškų ir atitinka kitus esminius ir formalius reikalavimus (žr. Miškų naikinimo reglamento 1 straipsnio 1 dalį, 2 straipsnio 1 dalį ir 3 straipsnį). Panaši iniciatyva taip pat plėtojama Jungtinėse Amerikos Valstijose (žr. 2023 m. gruodžio 1 d. pristatytą įstatymo projektą, pavadintą 2023 m. Teisinės valstybės principo užjūrio valstybėse ir aplinkai palankios prekybos skatinimo įstatymu (angl. *Fostering Overseas Rule of law and Environmentally Sound Trade Act of 2023*; galima rasti adresu https://www.congress.gov/bill/118th-congress/senate-bill/3371/text); ji buvo vykdoma ir Jungtinėje Karalystėje (žr. 2023 m. gruodžio 12 d. 17 priedo įtraukimą į 2021 m. Aplinkos įstatymą; galima rasti adresu https://www.legislation.gov.uk/ukpga/2021/30/schedule/17/enacted).

[11] Medienos reglamento materialinė taikymo sritis nustatyta jo 2 straipsnio a punkte ir priede. Šioje byloje neginčijama, kad aptariami produktai patenka į priedo taikymo sritį.

[12] Iš tiesų reglamentuoti, kas yra „neteisėta medienos ruoša“, paliekama valstybėms narėms ir trečiosioms valstybėms (įskaitant šalis partneres), iš kurių gaunama mediena ir medienos produktai, patenkantys į Medienos reglamento taikymo sritį. Žr. Medienos reglamento 2 straipsnio f ir g punktus.

[13] Dėl išsamumo turėčiau pabrėžti, kad yra numatytos pareigos ir „prekiautojams“, kurie Medienos reglamento 2 straipsnio d punkte apibrėžiami kaip „fizinis ar juridinis asmuo, kuris vykdydamas komercinę veiklą vidaus rinkoje parduoda ar perka medieną ar medienos produktus, kurie jau buvo pateikti vidaus rinkai“. Pagal šio reglamento 5 straipsnį prekiautojai privalo atsekti atitinkamą medieną ir medienos produktus, t. y. jie turi sugebėti nustatyti asmenis, kurie *jiems pateikė* atitinkamą medieną ar medienos produktus, taip pat asmenis, kuriems *jie pateikė* tokius produktus.

[14] Žr. Medienos reglamento 4 straipsnio 1 dalį, siejamą su jo 12 konstatuojamąja dalimi. Dėl šio draudimo apskritai žr. Geraets, D. ir Natens, B., „Governing through trade in compliance with WTO law: a case study of the European Union Timber Regulation“, Wouters, J., Marx, A., Geraets, D., ir Natens, B. (eds.), *Global Governance through Trade*, Edward Elgar, Cheltenham, 2015.

[15] Žr. Medienos reglamento 4 straipsnio 2 dalį, siejamą su 16 konstatuojamąja dalimi.

[16] Žr. Medienos reglamento 8 straipsnį. Mano žiniomis, Komisija iš viso pripažino 12 stebėsenos organizacijų, kurios atitinka Medienos reglamento 8 straipsnio 2 dalyje nustatytus „stebėsenos organizacijų“ veiklos vykdymo reikalavimus. Žr. Pranešimą pagal Europos Parlamento ir Tarybos reglamento (ES) Nr. 995/2010, kuriuo nustatomos veiklos vykdytojų, pateikiančių rinkai medieną ir medienos produktus, pareigos, 9 straipsnį (OL C 384, 2015, p. 4).

[17] Žr. Medienos reglamento 6 straipsnio 1 dalies a punktą ir 17 konstatuojamąją dalį.

leidžiančios analizuoti ir vertinti neteisėtai paruoštos medienos ir medienos produktų pateikimo rinkai riziką [18], ir, trečia, tais atvejais, kai nustatyta rizika nėra nereikšminga, rizikos mažinimo priemonės, kurios yra tinkamos ir proporcingos siekiant veiksmingai sumažinti šią riziką [19].

2. Kas šioje byloje yra „veiklos vykdytojas“?

29. Prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas iš esmės prašo išaiškinti sąvoką „veiklos vykdytojas“, kad galėtų nuspręsti, ar ieškovei buvo teisingai paskirta bauda už tai, kad ji neįdiegė deramo patikrinimo sistemos.

30. Pagal Medienos reglamento 4 straipsnio 2 dalį jame deramo patikrinimo pareiga nustatyta tik „veiklos vykdytojams“ [20].

31. Ši pareiga nustatyta siekiant sudaryti galimybę tinkamai atsekti vidaus rinkai pateikiamą medieną ir medienos produktus [21] ir taip prisidėti prie prekybos neteisėtai paruošta mediena prevencijos.

32. Ši pareiga taip pat atspindi Medienos reglamento tikslą, kuris pagal jo 31 konstatuojamąją dalį yra kova su neteisėta medienos ruoša ir susijusia prekyba. Būtent šiuo tikslu Medienos reglamente „veiklos vykdytojams“ ir „prekiautojams“ nustatomos konkrečios pareigos [22].

33. Vis dėlto „veiklos vykdytojams“ nustatytos pareigos skiriasi nuo „prekiautojams“ nustatytų pareigų. „Prekiautojai“ privalo nustatyti asmenis, kurie jiems tiekė medieną ar medienos produktus, ir, jei taikoma, asmenis, kuriems jie tiekė tokius produktus [23], o „veiklos vykdytojai“ privalo atlikti deramą patikrinimą [24].

34. Iš Medienos reglamento 2 straipsnio b ir c punktų matyti, kad „veiklos vykdytojas“ yra asmuo, kuris vidaus rinkai *pirmą kartą* patiekia medieną arba medienos produktus platinti arba naudoti vykdant komercinę veiklą, neatsižvelgiant į tai, ar už užmokestį, ar nemokamai.

[18] Žr. Medienos reglamento 6 straipsnio 1 dalies b punktą ir 16 bei 17 konstatuojamąsias dalis.

[19] Žr. Medienos reglamento 6 straipsnio 1 dalies c punktą ir 16 bei 17 konstatuojamąsias dalis.

[20] Reglamento 4 straipsnio 2 dalyje paaiškinta, kad „[v]eiklos vykdytojai, kurie pateikia medieną ar medienos produktus rinkai, turi imtis deramo patikrinimo priemonių. Tuo tikslu jie naudojasi procedūrų ir priemonių sistema (toliau – deramo patikrinimo sistema), kaip nustatyta 6 straipsnyje“. Savo ruožtu to paties reglamento 6 straipsnio atitinkamojoje dalyje nustatyta, kad „4 straipsnio 2 dalyje nurodytą deramo patikrinimo sistemą sudaro šie elementai: <…> b) rizikos įvertinimo procedūros, kurios suteikia galimybę veiklos vykdytojui analizuoti ir įvertinti, kokia yra rizika, kad rinkai bus pateikta neteisėtai paruošta mediena ar iš tokios medienos pagaminti medienos produktai. Tokiose procedūrose atsižvelgiama į a punkte nustatytą informaciją, taip pat į atitinkamus rizikos įvertinimo kriterijus, įskaitant: – atitikties taikomiems teisės aktams užtikrinimą; atitiktis gali būti užtikrinta, be kita ko, taikant sertifikavimą arba kitas trečiosios šalies patikrinimo sistemas, kurios taikomos atitikčiai taikomiems teisės aktams nustatyti, – konkrečių medžių rūšių neteisėtos medienos ruošos mastą, – medienos neteisėtos ruošos ar praktikos mastą ruošos valstybėje ir (arba) valstybės regione, kuriame mediena buvo paruošta, įskaitant ginkluotų konfliktų masto svarbą <…>“

[21] Šiuo požiūriu turėčiau pabrėžti žodį „pagrįstai‘, nes, kaip nustatyta Medienos reglamento 15 konstatuojamojoje dalyje, medienos ir medienos produktų atsekamumu kartu siekiama, kad rinkos dalyviams nebūtų užkraunama nereikalinga administracinė našta.

[22] Medienos reglamento 2 straipsnio d punkte sąvoka „prekiautojas“ apibrėžiama kaip „fizinis ar juridinis asmuo, kuris vykdydamas komercinę veiklą vidaus rinkoje parduoda ar perka medieną ar medienos produktus, kurie jau buvo pateikti vidaus rinkai“.

[23] Žr. Medienos reglamento 5 straipsnį.

[24] Deramo patikrinimo pareiga nėra taikoma „prekiautojams“, kurie Medienos reglamento 2 straipsnio d punkte apibrėžiami kaip „fizinis ar juridinis asmuo, kuris vykdydamas komercinę veiklą vidaus rinkoje parduoda ar perka medieną ar medienos produktus, kurie jau buvo pateikti vidaus rinkai“.

35. Taigi pagal Medienos reglamentą „veiklos vykdytojas“ nuo „prekiautojo“ skiriasi ne tuo, kad pateikia vidaus rinkai medieną ar medienos produktus, nes tai daro jie abu. Skiriamasis požymis yra tas, kad „veiklos vykdytojas“ yra asmuo, kuris *pirmasis* dalyvauja medienos ir medienos produktų tiekimo vidaus rinkai grandinėje, o prekiautojai parduoda arba perka medieną ar medienos produktus, kurie *jau* yra pateikti vidaus rinkai.

36. Iš to išplaukia, kad nustatant, kas yra „veiklos vykdytojas“, kaip tai suprantama pagal Medienos reglamentą, lemiamas elementas yra prekybos mediena ir medienos produktais komercinės grandinės taškas, kai šie produktai pirmą kartą pateikiami vidaus rinkai.

37. Šiuo atžvilgiu galima išskirti dvi situacijas: viena, kai mediena ir medienos produktai gaunami iš trečiojoje šalyje esančių nenukirsto miško medžių ir vėliau importuojami į Europos Sąjungą ir pateikiami vidaus rinkai (kaip padarinė mediena arba medienos gaminiai) ir, kita, kai mediena ir medienos produktai gaminami iš Europos Sąjungoje esančių nenukirsto miško medžių ir pateikiami vidaus rinkai.

38. Atsižvelgiant į tai, kad pirmosios kategorijos mediena pirmą kartą pateikiama rinkai, kai nacionalinė muitinė ją išleidžia į laisvą apyvartą, šiuo atveju būtent medienos ir medienos produktų importuotojas iš trečiųjų šalių yra „veiklos vykdytojas“, kaip tai suprantama pagal Medienos reglamento 4 straipsnio 2 dalį.

39. Taigi būtent *importuotojas* turi įvykdyti „veiklos vykdytojams“ nustatytą deramo patikrinimo pareigą. Sąjungos teisės aktų leidėjo pasirinkimas nustatyti deramo patikrinimo pareigą importuotojui yra logiškas, nes importuotojas yra pirmasis asmuo, kuriam pagal Sąjungos teisę galima tiesiogiai nustatyti vykdytinas pareigas, kai atitinkama mediena ar medienos produktai yra kilę iš Sąjungai nepriklausančios šalies [25].

40. Visgi jei, kaip nagrinėjamu atveju, medžiai, iš kurių gaminama mediena ir medienos produktai ir kurių neteisėta ruoša, kuriai Medienos reglamentu galiausiai siekiama užkirsti kelią, yra Europos Sąjungoje, prekybos mediena (arba medienos produktais) komercinė grandinė prasideda nuo šių medžių nukirtimo kurioje nors valstybėje narėje.

41. Tokiu atveju „veiklos vykdytojas“ yra asmuo, kuris disponuoja šiais medžiais pagal nacionalinėje teisėje jam suteiktą teisę.

42. Atitinkamai tik tas asmuo pagal Medienos reglamento 4 straipsnio 2 dalyje numatytą deramo patikrinimo sistemą gali nustatyti, kad tokiu būdu į apyvartą patekę produktai yra „teisėtai paruošti“ (t. y. paruošti pagal taikomus nacionalinės teisės aktus, kaip numatyta to reglamento 2 straipsnio f punkte).

43. Pereikime prie nagrinėjamos bylos. Iš teismo bylos medžiagos matyti, kad ieškovė, kuri, kaip teismo posėdyje patvirtino Slovakijos vyriausybė, turi teisę pagal Slovakijos teisę vykdyti miškų valdytojo veiklą, pardavė pirkėjai tam tikrą kiekį medienos. Šią medieną reikėjo paruošti, nes aptariami medžiai dar nebuvo nukirsti. Taigi, sudarius sutartį dėl aptariamo medienos kiekio, produktai, patenkantys į Medienos reglamento taikymo sritį, pirmą kartą pateikiami vidaus rinkai, nes būtent tada prasideda aptariamos medienos komercinė grandinė. Vadinasi, būtent

[25] Akivaizdu, kad importuota mediena ar medienos produktai jau kurį laiką gali būti apyvartoje už vidaus rinkos ribų, galbūt jau ne kartą perdirbti, todėl importo vieta gali būti gerokai nutolusi nuo tos vietos, kurioje atitinkami medžiai buvo nukirsti. Vis dėlto, prieš importuojant medieną ar medienos produktus į Sąjungą, Sąjungos teisės aktų leidėjas nėra kompetentingas vidaus reguliavimu daryti įtaką prekybai tokia mediena ir medienos produktais.

ieškovė šiame konkrečiame sandoryje veikė kaip „veiklos vykdytoja“ ir jai tenka pareiga įdiegti ir taikyti Medienos reglamento 4 straipsnio 2 dalyje numatytą deramo patikrinimo sistemą. Taip yra todėl, kad ieškovė yra vienintelis asmuo, galintis teisiškai įrodyti, jog aptariami produktai pirmą kartą buvo pateikti rinkai pagal taikomus Slovakijos teisės aktus.

44. Nustatant „veiklos vykdytoją“ nesvarbu, kas fiziškai nukirto atitinkamus medžius. Kadangi tik „veiklos vykdytojas“ gali įvykdyti deramo patikrinimo pareigą patvirtinti medienos ruošos teisėtumą, pavedus medžių kirtimo veiksmus trečiajam asmeniui ieškovė negali būti atleista nuo deramo patikrinimo pareigos, kuri jai nustatyta Medienos reglamento 4 straipsnio 2 dalyje.

45. Jeigu būtų kitaip, tai reikštų, kad medienos ar medienos produktų pateikimas rinkai gali būti atsietas nuo Medienos reglamento 4 straipsnio 2 dalyje numatytos pareigos užtikrinti atitinkamos medienos ruošos teisėtumą. Dėl to kyla pavojus, kad mediena ir medienos produktai gali būti pateikti vidaus rinkai, o tai darantis arba už tai atsakingas asmuo negali įrodyti, kad mediena ir medienos produktai buvo paruošti teisėtai, kaip jam numatyta pagal jo pareigas [26].

46. Nagrinėjamoje byloje pirkėja galėtų tapti „veiklos vykdytoja“ tik tuo atveju, jei ieškovė parduotų arba perleistų medžių valdymo teises prieš jų ruošą. Tik tokiu atveju sprendimą nukirsti medžius ir pateikti gautą medieną ar medienos produktus rinkai priimtų pirkėja [27]. Vis dėlto, atsižvelgiant į prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikusio teismo patvirtinimą, neatrodo, kad šioje byloje dėl to buvo susitarta.

47. Apibendrinant galima daryti išvadą, kad nagrinėjamos bylos faktinėmis aplinkybėmis būtent ieškovė veikė kaip „veiklos vykdytoja“. Taigi būtent šis asmuo turėjo būti įdiegęs deramo patikrinimo sistemą, kad užtikrintų, be kita ko, galiojančių Slovakijos teisės aktų laikymąsi.

IV. Išvada

48. Atsižvelgdama į tai, kas išdėstyta, siūlau Teisingumo Teismui taip atsakyti į *Najvyšší správny súd Slovenskej republiky* (Slovakijos Respublikos aukščiausiasis administracinis teismas, Slovakija) pateiktą prejudicinį klausimą:

2010 m. spalio 20 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamento (ES) Nr. 995/2010, kuriuo nustatomos veiklos vykdytojų, pateikiančių rinkai medieną ir medienos produktus, pareigos, 2 straipsnio b punkte apibrėžta sąvoka „pateikimas rinkai“ turi būti aiškinama taip, kad

[26] Posėdyje buvo diskutuojama apie tai, kas būtų „veiklos vykdytojas“ hipotetiniu atveju, kai asmuo be leidimo kerta medį, kad gautą medieną ar medienos produktus parduotų vidaus rinkoje. Ar tokiu atveju miško valdytojas ar „medienos vagis“ yra „veiklos vykdytojas“, kaip apibrėžta Medienos reglamento 2 straipsnio c punkte? Tai greičiausiai nėra atvejis, kurį teisės aktų leidėjas numatė priimdamas Medienos reglamentą. Vis dėlto, kadangi tokia situacija, žinoma, gali susiklostyti praktikoje, mano nuomone ir atsižvelgiant į Slovakijos vyriausybės poziciją, „veiklos vykdytojo“ teisė pagal Medienos reglamentą vis tiek priklausytų miško valdytojui, o ne „medienos vagiui“. Taip yra todėl, kad tik pirmieji gali užtikrinti medienos ruošos operacijos teisėtumą ir taip įvykdyti Medienos reglamento 4 straipsnio 2 dalyje numatytą deramo patikrinimo pareigą. Kita vertus, „medienos vagis“ niekada negalėtų įvykdyti šios pareigos ir todėl negalėtų pradėti komercinės grandinės vidaus rinkoje, kurią siekiama reguliuoti Medienos reglamentu. Tokiu atveju deramo patikrinimo pareiga būtų įvykdyta miško valdytojui į savo deramo patikrinimo sistemą įtraukus, be kita ko, neteisėtai nukirstų medžių aprašymą ir įvertinus, kad kyla pavojus, jog pavogta mediena gali būti neteisėtai pateikta vidaus rinkai.

[27] Atrodo, kad tokią situaciją Komisija turėjo omenyje ir 10a scenarijuje, pateiktame 2016 m. vasario 12 d. Komisijos pranešimo „Rekomendacinis dokumentas dėl ES medienos reglamento“ (C(2016) 755 *final*) 18 ir 19 punktuose. Šio dokumento atitinkama dalis skamba taip: „[10 ir 10a scenarijuose pabrėžiama, kad augantys medžiai nepatenka į reglamento taikymo sritį. Priklausomai nuo išsamių sutartinių susitarimų, „veiklos vykdytojas“ gali būti miško savininkas arba įmonė, kuri turi teisę ruošti medieną, skirtą platinti ar naudoti savo veiklai.] Miško savininkas Z įmonei A parduoda teisę kirsti jam priklausančioje žemėje augančius medžius, kuriuos įmonė A platins arba naudos savo veiklai. Paruošusi medieną, skirtą platinti arba naudoti savo veiklai, įmonė A tampa veiklos vykdytoja.“

ji apima padarinės medienos arba malkinės medienos pardavimą už užmokestį, kaip tai suprantama pagal šio reglamento 1 priedą, jei pagal miško ruošos koncesijos sutartį medienos ruošą vykdo pirkėjas, vadovaudamasis pardavėjo nurodymais ir jo prižiūrimas.